

Matkaraportti

Pirjo Salonen, projektipäällikkö
Ritva Laurila, projekti asiantuntija

Aika: 19. – 22.7.2012

Matkan kohde: FAL e.V. Wangelin, Gnevsdorf, Ganzlin, Saksan Etu-Pommernissa

Matkan tarkoitus:

Tutustuminen FAL e.V.:n toimintaan, savirakentamiseen alueella, osallistuminen kansainväliseen savirakentamistyöpajaan

Tutustumismatka Savirakentamiskeskukseen Wangeliniin

Matkalle lähdettiin Helsinki-Vantaan lentoasemalta torstaina 19.7.2012. Jyväskylän seudulta Mirja Autio ja Yrjö Laine tulivat omalla autolla. Ritva Laurila tuli kentälle junalla Tampereen suunnalta. Teuvo Ranki tuli Turun seudulta bussilla, Uudestakaupungista Veikko ja Päivi Virkkunen matkustivat Pirjo Salosen kyydissä. Ulla Kallio ja oppaamme Marja Salmenmäki tulivat Helsingistä.

Lensimme Helsingistä Berliiniin AirBerlinin lennolla. Berliinissä siirryimme lentokenttäbussilla kentältä päärautatieasemalle. Junamatka Ganzliniin edellytti kahta vaihtoa. Perillä majoituimme Gasthaus Hinzpeteriin.

Perjantaiamuna meidät noudettiin FAL e. V.:n kyydillä Wangeliniin. Eurooppalaisen savirakentamisen koulutuskeskuksessa johtaja Uta Herz kertoi organisaationsa toiminnasta ja saavutuksista. FAL e.V. perustettiin vuonna 1990 Saksojen yhdistyttyä. Yhdistyksen nimi tulee sen tarkoituksesta: Verein zur Förderung ökologisch-ökonomisch angemessener Lebensverhältnisse westlich des Plauer Sees, vapaasti käännettynä, kohtuullisten ekologis-ekonomisten elinolosuhteiden kehittäminen Plauer-järven läntisellä alueella. Itä-Saksan aikana alue oli ollut Neuvostoliiton sotilasalueena, jossa oli sijainnut mm. ampumarjoitusalue. Seutu oli ollut puutonta nummea. Tätä oli vaikea uskoa alueen nykyisen vehreyden keskellä.

Meidän ryhmämme esittäytyi kertomalla miksi kukin on mukana matkalla, mikä on mielenkiintomme juuri savirakentamiseen. Kerroimme miten Ecoland Leader –hanke on omalla seudullamme toiminut, hankkeen järjestämistä työpajoista ja seminaareista. Yleisesittelyjen jälkeen aloitimme tutustumisen alueen savirakennuksiin.

Ensimmäinen kohteemme oli kokonaan kierrätysmateriaaleista koulutuskeskuksen opiskelijoiden käyttöön rakennettu talo, jonka meille esitteli Piet Karlstedt. Hän kertoi talossa käytetyistä materiaaleista, erityisistä rakennusmenetelmistä ja ratkaisuista. Keittiössä on suuri savesta muurattu uuni, josta erityistä lattiaan sijoitettua kanavistoa myöten lämpö johdetaan huoneisiin. Lattiarakenteissa on lämpöeristeenä vierä vierä asetettuja lasipulloja suu alaspäin.

Piet Karlstedt esittelee savitaloa, joka on tehty vanhoista tiilistä, rappaukset on
.....tehty savi- ja kalkkilaastilla

keittiön saviuuni, josta saadaan lämpö taloon

Piet kertoo miten pulloja on käytetty lattiarakenteissa

Seuraavana kohteena oli rakenteilla oleva vastaanottokeskus- ja kahvilarakennus. Rakennuksen seinät tehdään olkipaaleista, joiden sisäpinnassa on vaneri ja ulkopinta rapataan savilaastilla. Taloon tulee ruuhokatto, jonka tekeminen herätti ryhmäläisissä kysymyksiä. Pietillä oli vastaukset valmiina eristyksen toimivuudesta.

Piet esittelee olkipaaleista rakennettavan .....Amerikan intiaaneilta periytyvää rakennustekniikkaa on
ulkoseinän periaatetta .....sovellettu sisäkatossa

Vastaanottokeskuksen lähistöllä sijaitsee mielenkiintoinen kaariholvirakennus, joka tehdään tiuk-
kaan puristetuista olkipaaleista. Rakennukseen tulevat asunnot eivät ole vielä valmiita, mutta
saimme käsityksen millaisia niistä on tulossa. Seinien ja lattioiden savipinnoilla on hyödynnetty
erilaisia muotoja ja tekniikoita. Rakennuksessa tullaan suorittamaan rakennusfysikaalisia tutki-
muksia.

rakentamisen aikaiseen suojakatokseen kannattaa satsata

Piet Karstedt esitteli tähän rakennukseen tulevan oman asuntonsa.

Näiden taloesittelyjen jälkeen siirryimme lounaalle koulutuskeskuksen rakennukseen. Lounaan voi nauttia vaikka ulkona Wangelinert Gardenin vieressä. Lounaan jälkeen pääsimme tutustumiskierrokselle Kerstin Breuerin opastuksella tähän puutarhaan. Kerstinin saksankielisen esittelyn käänsi englanniksi Daria. Kerstin on itse ollut rakentamassa puutarhaa aivan alusta alkaen. Puutarhan rakentaminen aloitettiin vuonna 1993 biologi Peter Pretscherin suunnitelman pohjalta. 1,5 hehtaarin puutarha on avattu yleisölle vuonna 1999. Puutarhassa on nykyään yli 900 kasvia, sen ydin on yrttipuutarha.

Seuraavana oli ohjelmassa kiertoajelua maaseudulla. Kävimme kauttaaltaan korjatussa Ülepülenimisessä huovutustaiteilijan työ- ja myyntirakennuksessa Renzowissa. Seurasimme hetken miten villasta huovutetaan erilaisia asusteita ja koristeita. Kävimme viereisessä 1400-luvulta peräisin olevassa kirkossa, siellä kaikki näytti olevan päällepäin kunnossa; muutama tupajumi tosin nakerteli penkkejä, mutta se ei liene yllättävää näin vanhassa rakennuksessa.

Illalla osallistuimme Gnevsvorfissa valokuvanäyttelyn avajaisiin. Näyttelyn aiheena oli "Vergessene Lehmbaukünste", "unohtuneet savirakennustaidot". Näyttelyn kuvat on valittu eurooppalaisesta valokuvakilpailusta, mukana oli savirakentamiseen liittyviä kuvia Suomesta, Tsekistä ja Saksasta. Näyttelyn avajaisissa luennoi Dr. Ing. Ivana Zabickova Brnon teknisestä korkeakoulusta. Hänen aiheenaan oli rakennusten korjaaminen perinteisellä tavalla pienessä saksankielisessä tsekkiläiskylässä.

Lauantaina klo 10 alkoi kansainvälinen työpaja/seminaari päivä. Päivän aikana taitajat Suomesta, Tsekistä ja Saksasta opastivat ja opettivat erilaisia, jo unohtuneita savirakentamistekniikoita. Opimassa oli saksalaisten, suomalaisten ja tsekkien lisäksi espanjalaisia, brittejä, ranskalaisia, eli varsin kansainvälistä innostunutta väkeä oli paikalle saapunut.

Savirakentamistekniikoista olivat esillä Klafterholz eli pölkkytaviseinä, jota työtapaa opettivat Teuvo Ranki ja Veikko Virkkunen. Saksalaiset opettivat Dünner Lehmbrote- ja Lehmwickel aus Langstroh -tekniikoita. Tsekkien aiheena olivat Fingerputze ja Fischgrät-Lehmstein-seinä rakenne. Tsekit tekivät myös samantapaisen pölkkytaviseinämallin, Cord Wood, kuin suomalaiset. Siinä käytettiin vaneria apuna suoran seinän aikaansaamiseksi.

Uta Herz esitteli työpajan päiväohjelman

Dünner Lehmbröte –tekniikka, "Clay Breads", ohjaaja Sigurd Kindel, Saksa

Lehmwickel mit Langstroh, ohjaaja Piet Karlstedt, Saksa

1. pitkät oljet ja savi levitetään matoksi

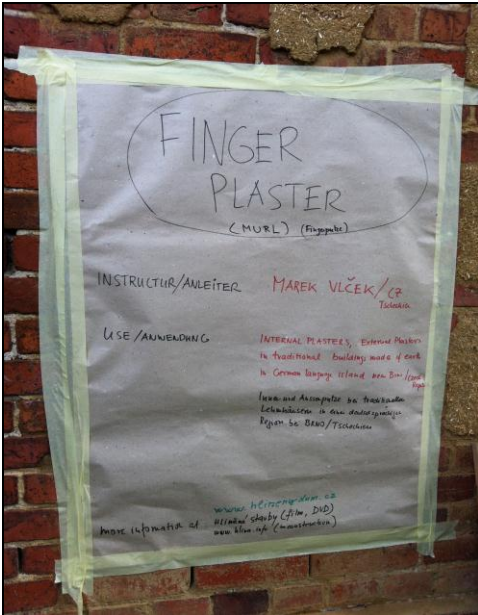
2. matto rollataan puukepin ympärille

3. valmis seinänpohja savirappaukselle

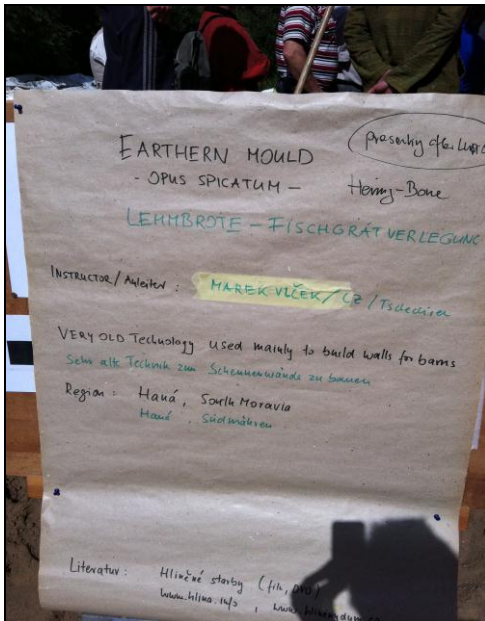

Finger Plasters –tekniikka, ohjaaja Marek Vlcek, Tsekin tasavalta

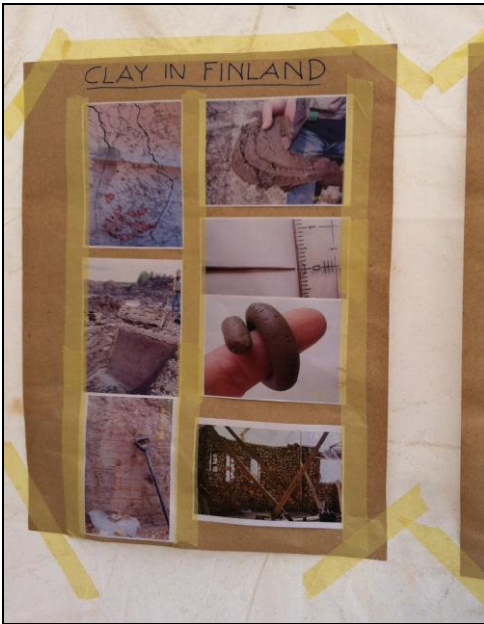
kaunista pintaa savella

Fischgrät-Lehmstein –tekniikka ”Opus spicatum” ohjaaja Marek Vlcek, Tsekin tasavalta

näiden ”limppujen” tekemiseen löytyi monta vapaaehtoista apulaista ja
 siksi seinää nousikin ripeään tahtiin

suomalainen pölkkysaviteknikka, Cord Wood, ohjaaja Teuvo Ranki, käytännön työ tehtiin Veikko Virkkusen asiantuntevalla opastuksella

esittely oli hyvä

Veikko työssä

.....Mirjan vuoro muurata

Teuvo tekee viimeistä pintaa

Yrjö tarvitsi terävää kirvestä tappien tekemiseen, paremman puutteessa tiili tuntui sopivan tarkoitukseen.

Välillä pidettiin kahvitauko

Lopuksi työpajan päättyessä klo 18 kaikki tekijät esittelivät rakentamansa saviseinän tekniikan ja vastasivat kysymyksiin.

Sekä järjestäjät, työnäytösten ohjaajat, työpajaan osallistuneet että yleisö vaikuttivat hyvin tyytyväisiltä päivän antiin.

Illalla oli puutarhajuhlat Wangelinert Gärtenin lähistöllä. Illan hämärtyessä iloinen puheensorina sekoittui elävään musiikkiin.

Sunnuntaiamuna lähdimme paluumatkalle. Juna- tai bussiyhteyttä ei ollut tähän aikaan aamusta ja siksi meidät kuljetti kentälle kaksi taksia, jotka oli tilattu ennalta paikalliselta taksiyrittäjältä. Lentomme lähti ajallaan ja Helsingissä hyvästelimme väsyneinä, mutta matkakokemukseen tyytyväisinä Tikkakoskelle lähtevät Mirja Aution ja Yrjö Laineen. Ritva Laurila lähti kotiin junalla, Virkkuset ja Teuvo Ranki tulivat Pirjon kyydissä.

Matkan anti Ecoland Leader –hankkeelle

Tarkoituksemme oli saada hyvä kuva eurooppalaisen savirakentamisen perinteisistä ja uusista menetelmistä ja niiden soveltamismahdollisuuksista. Tämä toteutui tällä matkalla mitä parhaimmalla tavalla. Alun perin Ecoland Leader -hankkeen oli tarkoitus olla hyvinkin kansainvälinen, mutta kansainvälisyys on jäänyt vähemmäksi suurimman osan alkuperäisistä kumppaneista jäädessä pois hankkeesta. Tällä matkalla kansainvälisyys toteutui hyvin. Oppaamme Marja Salmenmäki oli erinomainen alueen ja alan tuntija, siksi matkan anti oli suuri. Saimme viedä osaltamme suomalaista savirakentamisen tietotaitoa muille eri puolilta Eurooppaa tulleille osallistujille. Ohjaaja-

asiantuntija Teuvo Ranki sai mukaan lähteneestä käsityötaitajasta Veikko Virkkusesta oivan työparin esitykselle. Monelle meistä vahvistui käsitys siitä, että savirakentamisen monimuotoisuus on sovellettavissa nykyaikaan, kun haetaan erityisen ekologista rakentamistapaa. Saimme käytännön oppia, kun itse tekemällä saatoimme kokeilla erilaisia tekniikoita.

FAL:n toiminta on alueen rakentamiseen ja kehittämiseen ollut korvaamattoman arvokasta, täytyy toivoa, että resursseja toiminnan jatkamiseen ja edelleen kehittämiseen riittää tulevaisuudessakin. Kontaktien luominen on meille ensiarvoisen tärkeää ja siinäkin mielessä matka oli erittäin onnistunut. Osallistujista monelle heräsi halu tutustua seutuun joskus myöhemmin omatoimisesti. Moni meistä haluaa kokeilla ja soveltaa opittuja tekniikoita kotona omissa projekteissaan. Mukana olleille rakentamisen ammattilaisille tutustuminen erilaisiin rakentamistekniikoihin käytännössä antoi perustan viedä savirakentamisen ajatusta eteenpäin ja loi uskoa savirakentamisen monipuolisiin mahdollisuuksiin.

kaikkialla käytiin mielenkiintoisia keskusteluja

